

Nakladatelství Fraus, s.r.o.

Edvarda Beneše 72, 301 00 Plzeň

telefon:

377 226 102 – sekretariát

377 321 069 – obchodní oddělení

377 225 615 – marketing

fax: 377 224 594

e-mail: info@fraus.cz

www.fraus.cz

IČO 64831027

DIČ CZ64831027

bankovní spojení:

ČSOB Praha, a.s., pobočka Plzeň

č. účtu 8010-0704236353/0300

KB Praha, a.s., pobočka Plzeň

č. účtu 78-1793850287/0100

tisková zpráva

Tiskové prohlášení Nakladatelství Fraus k článku **Mladé fronty Dnes Stejně knihy všem. Dostanou školy státní učebnice? ze dne 19. 10. 2011**

V článku náměstek ministra školství pan Němec uvádí, cituji: „Slovenští kolegové mají jednotné učebnice a mají s tím problémy. My máme obrovské množství drahých učebnic, na které nemáme peníze. Bude tam nějaká rozumná kompromisní varianta.“ Po pravdě řečeno mně není jasné, jaký hybrid má pan náměstek na mysli. Nezasvěceným čtenářům je ovšem nutné objasnit, jaké systémy financování učebnic či jiných vzdělávacích materiálů ve světě existují.

Ve vyspělých západních zemích to většinou funguje tak, že stát vydává školám každý rok určité množství prostředků na nákup učebnic. Výše úhrady závisí více či méně na tom, jak si daná vláda váží vzdělávání ve své vlastní zemi – např. v Rakousku nebo Finsku hradí vláda kompletní sadu nových učebnic v podstatě všem žákům ve všech ročnících základní a střední školy, přičemž žákům tyto učebnice na konci školního roku zůstávají.

Ve státech postavených na vzdělanostní ekonomice považují učebnice za zcela normální spotřební materiál, který je nutné každý rok obnovit na základě aktuálního stavu vědění. Zde vlády nehledají úspory, neboť celkové výdaje na učebnice dosahují řádově desetin procenta výdajů na školství, což jsou promile z celkových státních výdajů. Člověk s průměrnou finanční gramotností (což se běžně u vládních představitelů očekává) tedy velmi rychle odhalí, že dluhy státu nelze vyřešit např. prodloužením periody používání učebnic ve školách z deseti třeba na třicet let.

Pravdou samozřejmě je, že i v některých západních zemích musejí žáci učebnice na konci školního roku vracet. Obvyklá doba amortizace však nepřekračuje 4 roky. Tak tomu je např. v sousedním Německu.

V České republice sice vláda ve školském zákoně deklaruje, že poskytuje učebnice bezplatně, ale výší rozpočtu v kapitole tzv. ostatních neinvestičních výdajů poskytuje školám tak málo peněz, že školy nejsou schopny obnovit svůj učebnicový fond ani v průběhu deseti let. Z průzkumu, který naše nakladatelství provedlo v roce 2009 na více jak 130 základních školách, vyplynulo, že průměrné stáří učebnic dosahuje 14 let, přičemž se v některých školách běžně používají učebnice staré i 20 let! Český stát tedy svému občanovi nelže, učebnice opravdu poskytuje, ale nechám na čtenáři, aby si sám udělal úsudek o tom, zda má pro jeho dítě „bezplatné poskytování“ 14 let starých „salátů“ nějaký význam.

Důvodem zastarávání učebnicového fondu je bez jakýchkoliv pochybností nedostatek finančních zdrojů, které stát školám na nákup učebnic poskytuje. Výše tzv. ostatních neinvestičních prostředků od roku 1990 do roku 2007 meziročně mírně rostla, v posledních 4 letech však dramaticky poklesla o téměř 57%! A to i přesto, že se z této částky hradí nejen učebnice, ale také odvozy nemocenské za nemocné učitele, další vzdělávání učitelů a další položky. Zároveň stát zvýšil DPH u učebnic z 5 na 10 %, v příštím roce to bude již 14 % a od roku 2013 dokonce 17,5 %, tudíž z rozpočtu na učebnice inkasuje zpět okamžitě jednu pětinu, aniž by z toho měl občan jakýkoli profit.

Lidem zdatnějším v ekonomice bude jistě divné, proč se z rozpočtu státu, který se nazývá „neinvestiční výdaj“, hradí typicky personální náklad, jako je úhrada

Nakladatelství je členem:

Evropské asociace nakladatelství
učebnic (European Educational
Publishers Group)

Svazu českých knihkupců
a nakladatelů

nemocenské (po dobu 3 týdnů). Na tomto příkladu je vidět, že v naší zemi zvládne šikovný ministr vše. Ve finále tak vznikají absurdní situace, kdy školám nezbyvají na úhradu učebnic, vzdělávacího softwaru či jiných pomůcek téměř žádné peníze, neboť musejí odvádět z tohoto fondu v první řadě platby za nemocné učitele.

Pan Němec se zmiňuje o jakémisi „obrovském“ množství učebnic, na které stát nemá peníze. V oboru pracuji více jak 20 let a není mi známo, že by stát vykupoval všechny učebnice, které v této zemi vyšly. Stát poskytuje peníze školám, které za ně nakupují učebnice pouze na počet žáků, kteří v dané škole studují. Školy si tedy mohou učebnici samy vybrat – ať už podle její kvality, nebo podle ceny. Je tak ihned jasné, že celkový výdaj státu na učebnice není úměrný počtu vydávaných učebnic v ČR, ale výši prostředků přepočtených na žáka, které daná škola dostává.

Již v učebnicích finanční gramotnosti pro základní školy se uvádí, že ve zdravém tržním prostředí platí: vyšší nabídka na trhu znamená vždy vyšší kvalitu a nižší cenu pro zákazníka. V nákupu učebnic za státní peníze se tak jedná o ideální případ spolupráce státu s privátním sektorem (tzv. PPP), který není zatížený korupcí. Stát sice vydává peníze, ale o jejich konkrétním využití decentrálně rozhoduje konečný spotřebitel, v našem případě učitel. Benefit z pestré nabídky učebnic pro různé skupiny dětí tak bezesporu získává učitel a jeho žáci. Riziko z neprodaných učebnic leží stoprocentně na soukromém sektoru.

Nevím tedy, co vadí panu náměstkovi na tom, že si může učitel vybrat ze tří různých učebnic fyziky či ze čtyř učebnic českého jazyka. Jedna učebnice je podle jeho vyjádření špatným řešením, přičemž sám poukazuje na tristní situaci na Slovensku. Jaké je tedy to správné číslo? Dvě „správné“, tři „správné“, ...?

Je nutné uvést na pravou míru i to, že český stát nakupuje „drahé“ učebnice. Průměrná cena učebnic vydávaných v České republice odpovídá zhruba třetině cenové úrovně v západní Evropě (4–6 eur v Česku proti 12–20 eurům v západní Evropě). České učebnice jsou dokonce levnější o 20 i více procent než v zemích bývalého východního bloku. Český stát tedy nakupuje v této době učebnice, jejichž cena je na nejnižší úrovni v Evropě, přičemž jejich kvalita v některých případech převyšuje západoevropský průměr.

Z výše uvedeného tedy vyplývá, že neexistuje jediný ekonomický důvod, proč používat v české škole určitý počet neznámých učebnic. Možná tedy existuje jiný důvod, proč má zasáhnout státní úředník. Panu náměstkovi Němcovi leží na srdci zřejmě kvalita učebnic, která je podle něj nedostatečná, když píše: „... úřadu jde především o zajištění kvality učebnic. To mají zajistit odborníci, kteří budou vybírat pro žáky vhodné knihy.“ Jedná se o téma k diskusi, které mne jako ředitele nakladatelství, které v uplynulých dvaceti letech poskytlo školám více než 8 miliónů učebnic, extrémně zajímá.

Je nutné čtenáři sdělit, že v případě učebnic neexistuje přesná definice „dobré“ či „špatné“ učebnice. Pokud pan náměstek o nějaké ví, rád si ji vyslechnu. Vydávání učebnic totiž není nic jiného než sdílení té nejlepší pedagogické praxe. Autory našich učebnic jsou nejen špičkoví učitelé, ale zejména lidé na vrcholu své profesní pedagogické praxe, kteří v mnoha případech zastávají i přední funkce ve vedení našich univerzit. Řada z nich má titul profesor a někteří z nich pedagogicky působili či působí na prestižních univerzitách v zahraničí.

V soukromém nakladatelství tito autoři spolu s dalšími lidmi – autory obrazového či multimediálního obsahu, didaktiky a profesionálními grafiky – představují tým, který učebnice vytváří. Vše řídí redaktoři, kterými jsou bývalí učitelé s dlouholetou praxí. A veškerá práce je podřízena faktu, že učebnice musí vyhovovat státem deklarovaným osnovám.

Před vydáním učebnice nakladatel zažádá na ministerstvu školství o udělení tzv. schvalovací doložky. V současné době jde zhruba o půl roku trvající proces, obnášející zanášení různých změn na základě recenzních posudků, které odborníci na ministerstvu nechávají vyhotovovat u externích odborníků.

Když se nakonec všichni odborníci shodnou, vydá ministerstvo doložku, na jejímž základě si může škola učebnici koupit za státní peníze. Zde je nutné se zastavit a zdůraznit slovo *mohou*. *Mohou* totiž neznamená *musí*. Škola koupí učebnici pro své žáky ve chvíli, kdy si ji vybere učitel, tedy (zatím) vysokoškolsky vzdělaný člověk.

Tvorba a vydávání učebnic v soukromých firmách na jejich riziko a volná soutěž na školním trhu u nás trvá od roku 1850, kdy se monarchie vzdala vydávání učebnic ve státním nakladatelství. Tento systém byl narušen pouze dvakrát – během nacistické okupace a v době budování socialismu. Podobně to funguje ve všech vyspělých západních zemích. A dosud, i když s určitými finančními těžkostmi, i u nás.

V této chvíli přichází naše ministerstvo školství s tím, že „kvalitu“ učebnic zajistí jakýsi odborník. Rád bych se tímto pana náměstka zeptal, jaký odborník bude posuzovat „vhodnost“ učebnice, jejímž autorem je např. evropsky uznávaná kapacita pedagogických věd s titulem profesor, na jejímž vzniku se podílejí další odborníci a jejíž obsah schvalují ministerskými odborníky najatí externí odborníci? A kdo „odborně“ doporučí vhodnost použití jinému odborníkovi – učiteli, který učí na základní škole v Dolní Lhotě? Bude to pan náměstek, nebo snad sám pan ministr? Nebo jiní špičkoví odborníci ministerstva, např. paní Machálková či pan Bátora?

Tím vším chci říci, že o kvalitě učebnic nemůže rozhodnout jakýsi „superodborník“, ale jedině trh. A pokud se učí v každé škole podle jiných učebnic, není důvodem to, že existují. Důvodem je fakt, že každá škola funguje ve specifických podmínkách a vzdělává žáky podle svých školních vzdělávacích plánů, které vznikly na základě státem deklarovaných Rámcových vzdělávacích plánů. Dobrý učitel totiž neučí *podle* učebnice, ale *s* učebnicí, neboť učebnice není nic jiného než didaktický nástroj pro výuku a učitel by měl mít volbu si ho svobodně vybrat podle složení své třídy. Svoboda volby učebnic a dalších nástrojů ke vzdělávání je jednou z největších pozitivních změn, které se v našem školství v posledních letech odehrály. To je můj osobní názor – názor nejen ředitele nakladatelství, ale i otce dětí školou povinných.

Možná bych mohl uvést i jiná kritéria hodnocení kvality učebnic, jako je např. to, že i české učebnice získávají prestižní mezinárodní ocenění od renomovaných institucí, z nichž u jedné si dovoluji uvést celý název – International Association for Research on Textbooks and Educational Media. Uznávám, že mezinárodní ocenění může být diskutabilní, takže ho ponechám bez dalšího komentáře. Nicméně celý název jsem uvedl proto, aby se vedení ministerstva školství mohlo spojit i s jinými odborníky, než kterým naslouchá nyní, a mohlo si popovídat třeba o tom jaký význam tom, jaký význam mají profesionální vzdělávací materiály pro budování vzdělanostní ekonomiky. Neboť stále doufám, že to, co Mladá fronta Dnes uveřejnila, nemůže být z hlavy bývalého učitele a ředitele školy.

Ing. Jiří Fraus

ředitel Nakladatelství Fraus, s.r.o.

místopředseda Svazu českých knihkupců a nakladatelů

Kontakt:

Iva Hosmanová
PR a marketing manager
e-mail: hosmanova@fraus.cz
mobil: +420 775 586 468
fax: 377 224 594

Radovan Suk
mediální konzultant Nakladatelství Fraus
e-mail: radovan.suk@mediakom.cz
mobil: +420 731 444 043
telefon: +420 224 829 374

O Nakladatelství Fraus

Nakladatelství Fraus je jedním z největších českých učebnicových nakladatelství a patří mezi hlavní propagátory interaktivní výuky v ČR. Stěžejní část sortimentu tvoří ucelené řady tištěných i interaktivních učebnic a vzdělávacích materiálů pro základní školy, víceletá gymnázia, střední a jazykové školy. Interaktivní učebnice Nakladatelství Fraus využívá v současné době více než polovina škol v ČR. Kromě výukových materiálů vznikl na půdě nakladatelství také unikátní systém pro vzdělávání, komunikaci a řízení výuky FlexiLearn, jehož pilířem jsou právě interaktivní učebnice

V konkurenci předních tuzemských i evropských nakladatelů získalo Nakladatelství Fraus řadu ocenění, například v soutěžích o nejlepší evropské učebnice.

Nakladatelství poskytuje školám rovněž službu vzdělávání učitelů. Ve školním roce 2010/2011 bylo v rámci tohoto projektu proškoleny 7 tisíc učitelů.

Kromě učebnic vydává nakladatelství také pedagogickou literaturu, edici Čti+ na podporu čtenářské gramotnosti, populárně-naučné encyklopedie pro děti CO-JAK-PROČ a další zájmovou literaturu.